

Osmanlı bankası müddeti imtiyaziyesinin temdidi hakkında kanun

(Resmî Ceride ile neşir ve ilâm: 29 . IV . 1341 - Sayı: 98

No.

645

BİRİNCİ MADDE — Osmanlı bankası müddeti imtiyaziyesinin 10 mart 1351 - 1935 tarihine kadar temdidi şeraitini mutazammın olup Türkiye Hükûmeti Cumhuriyesi namına Maliye vekili ile mezkûr banka arasında tanzim ve imza olunan 10 mart 1340 ve 21 mart 1341 tarihli itilâfnameler (10 mart 1340 tarihli itilâfnamenin 12 nci maddesinde mer'iyeti teyit olunan imtiyazname ve mukavelâtı sabıka mevaddı meyanında Türkiye Cumhuriyetinin teşkilât ve kavani-ni esasiyesi ahkâmına muhalif olan 1279 tarihli imtiyaznamenin 12 nci ve 1290 tarihli mukavelenamenin 13 ve 14 ncü maddeleri ve kezalik zikrolunan 1290 tarihli mukavelenamenin 3 ve 7 nci maddelerinin esasatı mephuseye münafi mün-derecatı sarahaten bertaraf edilmek şartıyla) tasdik olunmuştur.

İKİNCİ MADDE — İşbu kanun tarihi neşrinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — İşbu kanunun icrayı ahkâmına Maliye vekili memur-dur.

28 ramazan 1343 ve 22 nisan 1341

10 MART 1340 TARİHLİ İTİLÂFNAME

Bir taraftan Türkiye Hükûmeti Cumhuriyesi namına hareket eden Çankırı mebusu ve Maliye vekili Mustafa Abdülhalik Beyefendi Hazretleri,

Diğer taraftan Osmanlı bankası namına hareket eden salâhiyeti tammeyi hâiz murahhasları mezkûr bankanın İstanbul Müdürü umumisi Müsyü Lüi İsteg ve Paris şubesi müdürü Müsyü Belo ve Londra şubesi müdür muavini Müsyü Pires beyenlerinde berveçhi âti mukavele aktolunmuştur:

Madde — 1

Osmanlı bankasının müddeti imtiyaziyesi şeraiti âtiye ile 1 mart 1351/1935 tarihine kadar tem-dit edilmiştir.

Madde — 2

14 şubat 1326/1911 tarihli mukavelenamenin birinci maddesi mucibince Osmanlı bankası tara-fından küşadı meşrut olan hesabı cari miktarı (5 000 000) (Beş milyon) lira olarak tesbit edil-miştir. Mezkûr heabı cari işbu mukavelenamenin teatisi tarihinden itibaren Maliye vekâletine kü-şat edilecektir.

Osmanlı bankası Maliye vekâletinin kefaletiyle Ziraat bankasına dahi ayn şeraitle 2 000 000 (İki milyon) liralık bir hesabı cari küşadını taahhüt eder. Gerek Maliye vekâletine ve gerek Zi-raat bankasına ait mezkûr hesabı caride yürütülecek faiz miktarları itilâfatı mahsusa ile tâyin edilecek ve mezkûr itilâfat her üç senede bir tekrar edilecektir. Şurası mukarrerdir ki itilâ-

fatı müstakbelede işbu faizlerin miktarı her halde yüzde beşten az ve yüzde yirmiden fazla olmayacaktır.

Madde — 3

Osmanlı bankası işbu mukavelenin tarihi şktinden itibaren her zaman hini ibrazında aynen altınla tediyesi mecburî olmak şartıyla banknot ihraçı hakkındaki imtiyazını istimal ettiği takdirde imtiyaz mukavenamesinin on birinci maddesi mucibince karşılık olarak sülüs nisbetinde kasalarında bulundurmamakla mükellef olduğu altının nisfı mutlaka aynen altın olacak ve nisfı diğeri yani meydana tedavülde bulunan banknot miktarının südüsü Maliye vekilinin muvafakatiyle Türk veya ecnebi Devlet esham ve tahvilâtı olabilecektir. Şurası mukarrerdir ki mezkûr eshamın son altı aylık piyasa fiatı üzerinden vasatî kıymeti aynen altınla başa baş olacaktır. Ancak eshamın kıymetine altı aydan evvel yüzde on raddesinde bir noksan arız olduğu takdirde işbu noksan altı ayın inkızasına intizar edilmeksizin ikmal olunacaktır.

Madde — 4

Üçüncü madde mucibince işbu mukavenamenin teatisi tarihinden sonra ihraç edilecek olan banknotlar üzerinden Osmanlı bankası Maliye vekâletine senevî üç milyon liraya kadar yüzde bir buçuk ve üç milyon liradan fazlası için yüzde iki prim tediye edecektir.

Berveçhi muharrer tedavüle çıkarılacak banknotlar için banka nezdinde bulundurulması lâzım gelen sülüs miktarı karşılık tamamen aynen altın olduğu takdirde işbu prim mütedayil banknotların miktarı vasatî senevisinin sülüsünü üzerinden ve mezkûr sülüsün nisfı üçüncü maddede nusarrah olduğu veçhile esham ve tahvilât olduğu takdirde mezkûr prim beş sülüs üzerinden tediye edilecektir.

Madde — 5

İşbu mukavelename ile muayyen imtiyaz müddetinin hitamında gerek evvelce ihraç edilmiş ve gerek üçüncü madde mucibince bilâhare ihraç olunacak olan banknot bedellerinin aynen altınla tediyesi için vukubulacak dâvete icabet etmiyen hâmillere ait olup kanunen iptâl edilmiş addolunacak olan banknotların bedeli Osmanlı bankası tarafından Maliye vekâletine tesviye edilecektir.

Şayet Osmanlı bankası imtiyaz müddetinin hitamından evvel işbu banknotları tedavülden kaldırmak isterse bu takdirde dahi aynı veçhile hareket edecektir.

Madde — 6

Osmanlı bankasının işbu mukavenamenin hini teatisinde mevkii tedavülde bulunan ve mecmuu 891 475 liraya balığ olan banknotlar bu mukavele ile muayyen imtiyaz müddetinin hitamına kadar 21 temmuz 1330 tarihli kanun ahkâmına tevfikân, tedavülü mecbureye tabi olmakta devam edecektir. Marüzzikir tedavülde bulunan 791 475 liralık banknotlardan başka evvelce bankaca toplanmış banknotlar tekrar mevkii tedavüle çıkarılmamak için iptâl edilecektir.

Hükûmotçe ihraç edilmiş olan evrakı naktiye bankanın imtiyaz müddetinin hitamından evvel Hükûmet tarafından mevkii tedavülden refedilerek miqyası meskûkât tekrar aynen altın esasına irca edildiği takdirde Osmanlı bankası banknotlarının dahi mecburiyeti tedavülü refolunacaktır.

Mikyası meskûkâtın berveçhi balâ altın esasına ircaı halinde Maliye vekâletile Ziraat bankası hesabı carilerinin ikinci madde ile muayyen miktarları bilitilâf Tarafeynce yeniden tesbit edilecektir.

Madde — 7

4 şubat 1326/1911 tarihli mukavenamenin altıncı ve yedinci maddeleri mucibince Hazine muamelâtı ve şubeler için itası meşrut senevî 60 000 lira komüsyon ve ikramiye mülğadır.

Madde — 8.

Harp esnasında seddedilmiş olan Osmanlı bankası şubeleri azamî bir eylül 1342/1926 tarihine kadar ya evvelce buldukları mahallerde veyahut Maliye vekilinin tensip edeceği vilâyet merkezlerinde küşat edilecektir.

Osmanlı bankası şubesi bulunmayan mahallerde bankaca bir muhabire lüzum hâsıl olduğu takdirde bu vazife mahallî Ziraat bankası şubesine tevdi edilecektir.

Madde — 9

Osmanlı bankası müdiri umumisinin atiyen vuku bulacak ilk tebeddülünden itibaren müdiri umumilerinin hini tâyin lerinde ve kablettâyin Maliye vekilinin reyî istimzaç edilecektir.

Madde — 10

İstanbul Osmanlı bankası meclisinde bulunmakta olan üç Türk âza 1 mayıs 1340 - 1924 den itibaren Maliye vekili tarafından inha edilecek altı âzadan mürekkep bir liste üzerinden banka intihap olunacaktır. Mezkûr âzaların müddeti memuriyetleri üç sene olarak tesbit edilmiştir. Müddeti hitam bulan âzanın tekrar intihabı caizdir.

Madde — 11

Osmanlı bankası Türk müslüman memurlarının adedini işbu mukavelenin teatisi tarihinden itibaren üç sene zarfında tedricen Türkiye dahilinde bulunan merkez ve şubelerindeki memurini mevcudunun lââkal yüzde otuzuna ve beşinci sene hitamında lââkal nısfına iblâğ edecektir. Bu memurine verilecek maaşat, müdiri umumî ve muavininin maaşları dahil olmadığı halde, üç sene niha-yetinde umum maaşat yekûnunun lââkal yüzde on beşine ve beşinci sene hitamında yüzde yirmi beşine ve yedinci sene hitamında yüzde otuzuna baliğ olacaktır. Meslekte ihtisas kesbeylemek üzere banka tarafından her sene memaliki ecebîyeye sitaj yapmak üzere Türk müslümanlardan memur namzetleri izam edilecek ve bunların adedi daimî surette ondan dun olmayacaktır.

Madde — 12

İmtiyaznamenin ve mukavelâtı sabıkanın işbu mukavelename ile tadil edilmeyen ahkâmı tamamen mer'î ve muteber kalacaktır.

İşbu mukavelename iki nüsha olarak Ankara'da inza ve teati olunmuştur.

10 mart 1340

21 MART 1341 TARİHLİ İTİLÂFNAME

10 mart 1340 tarihli mukavelenameye zeyildir.

Madde - - 1

10 mart 1340 tarihli mukavelamenin birinci maddesinde muharrer müddeti imtiyaziye zarfında Hükûmetçe banknot ihracına mezun olmak üzere bir Türk Hükûmet bankası tesis edilecek olur ise Bankı Osmaninin bu bapta bir gûna itiraz serdine hakkı olmayacaktır. Maamafih Hükûmet işbu bankanın tesis edildiğini dört mah evvel husulü malûmat zımında Osmanlı bankasına ihbar edecektir.

Şu kadar ki Hükümet bankasının tesisi halinde 10 mart 1340 tarihli mukavele ve imtiyazname ile mukavelâtı sabıkanın ahkâmı sairesi baki ve binaenaleyh Bankı Osmaninin mukavelât ve imtiyazatı mezkûreye istinaden hâiz olduğu bileümle hukuku, bilhassa 10 mart 1340 tarihli mukavelenamenin üçüncü maddesi mucibince banknot ihracı hakkındaki ~~salâhiyeti kemakân mütaber kalacaktır.~~

Madde — 2

Gerek Hükümet gerek şirketler ve eşhas tarafından Bankı Osmaniye vukubulacak faizli faizsiz Türk parası mevduatını, kendi nam ve hesabına ecebi akçesine tahvil etmeyeceğini banka taahhüt eyler.

Madde — 3.

Bankı Osmanî, sermayesinden beş yüz bin İngiliz lirasını Türkiyedeki muamelâtına tahsis ve İngiliz lirası olarak tedvir ve istimal etmeği taahhüt eder.

Madde — 4.

10 mart 1340 tarihli mukavelenamenin ikinci maddesi mucibince bankı Osmanî, Hükümet namına küşat edeceği beş milyon liralık hesabı cariün nisfına muadil miktarını yevmi ikrazındaki piyasa rayiei üzerinden İngiliz lirası olarak ita edecektir. Hükümet meblâğı mezkûru bankaya aynen İngiliz lirası olmak üzere iade eyliyecektir.

Madde — 5.

10 mart 1340 tarihli mukavelenamenin «11» nci maddesinde zikrolunan Türk müslüman memurlarının adedi mukavelenamenin tarihi teatisından itibaren beş sene hitamında lâakal yüzde altmış raddesine ve memurini mumaileyhimin maaşatı yekûnu da - Müdiri umumî ve muavin maaşları dahil olmadığı halde - maaşatı umumiyeninyüzde kırkı nisbetine iblâğ edileceğini bankı Osmanî taahhüt eyler.

Madde — 6.

Banka Hükümet ile Türkiyede bulunan eşhasa ait hesabat ve muamelâtına müteallik defatir ve cvrakı âzamî bir sene müddet zarfında Türkçe olarak tutacaktır. Arzu ettiği takdirde ayrıca Fransızca tutabilir.

İşbu mukavelenamei müzeyyile iki nüsha olarak Ankara'da imza ve teati edilmiştir.

21 mart 1341

<i>Cumhuriyet Riyasetine tebliği</i>	:	22 . IV . 1341 tarih ve 1/657 No. lu tezkere ile
<i>Berayi neşir ve ilân kanununun Başvekâlete tebliğ edildiğini müş'ir Cumhuriyet Riyasetinden mevru tezkrenin tarih ve numarası</i>	:	28 . IV . 1341 ve 6/271
<i>Müzakerati ihtiva eden zabıt ceridelerinin cilt ve sayfası</i>	:	Cilt Sayfa
	:	16 158
	:	18 183,345,407;433,451,452,453;454,464, 543,611;612

İşbu kanunun alâkadar olduğu diğer kanunların numaraları ;